

Językoznawstwo ogólne

Polonistyka III rok

Część A. Strukturalizm

Strukturalizm

- Przedstrukturalne opisy języka
- Prekursorzy strukturalizmu
- Ferdinand de Saussure i jego tezy
- Szkoła kopenhaska
- Szkoła praska
- Deskryptywizm
- Semantyka składnikowa

Historia opisów języka

Tradycja grecka i łacińska (klasyfikacyjna, normatywna)

- pojęcie części mowy,
- ich międzynarodowe nazwy,
- semantyczne rozróżnianie części mowy
- pojęcie fleksji, morfologii, składni.

Historia opisów języka

Tradycja sanskrycka, słabo znana w Europie przed XIX w.;

wywarła niewielki wpływ na tradycję europejską.

Jej XX-wieczni znawcy twierdzą, że wiele ma wspólnego z 20-wiecznym strukturalizmem (np. Panini z VII w. n.e.)

Historia opisów języka

Średniowiecze:

- podręczniki łaciny,
- gramatyka logicyzująca,
- normatywna;

Historia opisów języka

Era nowożytna: podręczniki i filozofia języka

- gramatyki jako podręczniki normatywne języków nowożytnych: kodyfikacje.
- gramatyki "logiczujące" XVII wieku (Port Royale)
- poglądy oświecenia na język

Historia opisów języka

XIX wiek (II połowa);

- badanie rozwoju historycznego języków
- zainteresowanie sanskrytem;
- przekonanie o jego związkach z łaciną i greką,
- indoeuropeistyka;

Historia opisów języka

XIX wiek (II połowa);

Związek badań genetycznych z klimatem intelektualnym epoki (ewolucjonizm, nauki biologiczne)

W XIX wieku językoznawstwo staje się odrębną nauką, nie filozofią języka, retoryką itd.

Baudouin de Courtenay jako prekursor strukturalizmu

- język jako kompleks elementów i język jako proces
- odrębność faktów historycznych (dynamiki) od statyki (stanu języka)
- oddzielenie mowy od pisma i inny opis przysługujący obu:
ros. ort. *кра-ў* : *кра-я* wobec
fonet. [kraj-∅ : kraj-a]

Baudouin de Courtenay jako prekursor strukturalizmu

teoria fonemu:

- fonem jako wyobrażenie dźwiękowe (z kompleksu)
- głoska jako proces
- fonem jako suma wyobrażeń artykulacyjnych i akustycznych (potem dopiero Jakobson)
- funkcja dystynktywna fonemu (*sad* - *zad*) (semazjologizacja, morfologizacja fonemów)
- akustyczne badanie głosek (technika nie stała wtedy na odpowiednim poziomie)

Literatura:

J. Apresjan, *Koncepcje i metody współczesnej lingwistyki strukturalnej*, Warszawa 1971, PIW, cz. I, rozdział 2.